

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ „ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР“

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Снежанка Костадинова Овчарова

за дисертационен труд за придобиване на научна степен „доктор на науките“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, ПН 3.7 "Администрация и управление", докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“

на тема:

„ВЛИЯНИЕТО НА ЦИФРОВАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ ВЪРХУ
УПРАВЛЕНИЕТО НА ПРЕДПРИЯТИЕТО“

THE INFLUENCE OF DIGITAL TRANSFORMATION ON THE ENTERPRISE MANAGEMENT

Автор: **Виолета Силвия Верета**

Настоящото становище е изготвено съгласно заповед на Ректора на ВСУ №661/ 04.10.2024 г.

Представеният дисертационен труд включва 321 страници, от които: увод, три глави, заключение и литература. Отделните глави, представени в съдържанието, са разделени на 5-7 параграфи. В края на главите има обобщения и изводи. Използваната литература се състои от 445 източника, които включват монографии, глави в колективни трудове и научни статии (370 източника), електронни източници (75 източника), предимно на английски език. За изготвянето на дисертационния труд са използвани полски и международни доклади на Евростат, и на международни изследователски фирми.

I. Обща оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд включва интердисциплинарни въпроси от сферата на управлението, икономиката и информационните технологии. Авторът се фокусира върху въздействието на цифровата трансформация върху управлението на предприятията. Въз основа на анализа на характеристиките на външната среда

и ангажираността на заинтересованите страни, се предлага модели за оценка на дигиталната зрялост и за ефективно осъществяване на дигиталната трансформация.

В увода д-р Вереда обосновава **актуалността** на темата с ускорените технологични промени, несигурността и сложността на глобалната бизнес среда, и с военните конфликти, които изправят компаниите пред сериозни предизвикателства. Докторантката се позовава и на Европейските стратегии за цифрово бъдеще, с цел насърчаване на солидарността, просперитета и устойчивото развитие. В тази нова реалност ИКТ инструментите могат да подобрят ефективността и конкурентоспособността на предприятията.

Основната цел на дисертационния труд е точно и ясно формулирана: *„да се идентифицират решенията в областта на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) за управление на бизнеса - по отношение на Индустрия 4.0, цифровизацията на процесите и теорията на заинтересованите страни в дейността на предприятията в ЕС, както и да се определи нивото им на зрялост в процеса на цифрова трансформация“*. Тази цел се конкретизира чрез 6 подцели. След това д-р Вереда продължава с представяне на още теоретични и познавателни цели, което смятам, че излишно натоварва увода.

Предмет на изследването е концепцията за цифровата трансформация в предприятията в ЕС и нейното въздействие върху развитието и функционирането на организациите. **Обект** на изследването са предприятията от бизнес сектора на ЕС по данни на Евростат, като тази формулировка би могла да се прецизира.

Формулирана е основна научна **хипотеза**: *“Изграждането на модел на цифрова зрялост на в предприятията в ЕС, които работят в съвременния бизнес свят, основан на социално-икономическата криза и турбулентността на средата (VUCA), трябва да бъде подкрепено от развити ИКТ, цифров маркетинг, социални медии и връзки със заинтересованите страни, което е в основата на ефективността на системата за управление на цялата организация и се отразява на различните процеси, вземането на правилни решения и постигането на целите на тези организации.”* За проверката на възприетата хипотеза и осъществяването на целите са поставени няколко изследователски въпроси (Стр.6). Авторът на дисертацията формулира и конкретни изследователски хипотези (стр.8). Смятам, че 1-ва и 4-та се припокриват.

Описани са мотивите на автора да се насочи към това изследване. От гледна точка на интердисциплинарността, авторът съзнателно избира въпроси, свързани с цифровата трансформация, развитието на Индустрия 4.0 и заинтересованите страни, които влияят върху ефективността на внедряването и функционирането на системата за управление на информацията в съвременния бизнес свят.

Първата глава описва еволюцията на цифровата ера, представя аспекти на цифровата трансформация на мрежата (от Web 1.0 към Web 4.0). Показано е въздействието на дигитализацията върху управлението на организациите и предизвикателствата, с които трябва да се справят в Индустрия 4.0. Анализирани са влиянието на пандемията върху цифровото развитие и равнището на цифрова зрялост в отделните държави на ЕС. Авторът анализира видовете модели на дигиталната зрялост на организацията в процеса на трансформация и техните характеристики в табличен вид. Представена е дигиталната стратегия на ЕС. Разсъжденията по темата са богато онагледени с графики по данни на Евростат. Главата завършва с обобщения и изводи.

Втора глава е посветена на значението на информационните ресурси в дейността на съвременните предприятия и основните области на управление им от гледна точка на ИКТ. Представени са и детерминантите на процесите на комуникация и създаване на знания в съвременните предприятия. Обсъжда се значението на социалните медии в днешния бизнес свят и средствата, чрез които предприятията комуникират със своите заинтересовани страни. Главата завършва с обобщение и изводи.

В трета глава се разглежда теорията на заинтересованите страни, от гледна точка на същността и значението на ключовото разделение на служители, съвременни клиенти, доставчици и др. Поставен е въпросът за доверието и риска, поет от заинтересованите страни в мрежата, на база на собствено проучване. Отделено е внимание на провокацията като метод, подпомагащ предприятията при получаване на знания от „мъдростта на тълпата“. Представена е карта на заинтересованите страни като инструмент, дефиниращ техните взаимоотношения, зависимости и оформянето на групи с техните цели, интереси, роля и очаквания в процеса на дигитална трансформация. Разработен е авторски модел за степента на дигитална зрялост и оценка на въздействието на цифровата трансформация върху управлението на европейски предприятия.

В заключението са систематизирани основните резултати и изводи от изследването и са направени съществени препоръки за ефективно внедряване на ИКТ в предприятията. Изтъкнати са приносите на дисертацията за теорията и обществената практика при решаването на важни за цифровата трансформация научни проблеми.

II. ОЦЕНКА АВТОРЕФЕРАТА И ПУБЛИКАЦИИТЕ

Авторефератът е с обем 44 страници и включва изискваните компоненти. Смятам, че в съдържанието би могло да се обърне повече внимание на доказването на отделните хипотези от изследването.

Представените публикации на д-р Вереда демонстрират нейната висока активност в научната област, отговарят и надвишават наукометричните показатели. Смятам, че те категорично показват научните ѝ постижения пред заинтересованата академична общност.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Приносите на дисертацията са групирани на теоретичен, методологически и практически. Приемам формулираните от д-р Вереда приноси, като:

- Обогаляване на теоретичните знания в организационното управление чрез разработен модел за въздействието на цифровата трансформация върху управлението на предприятията и ролята на заинтересованите страни в процеса;
- Идентифициране на детерминантите за ефективно функциониране на модела за въздействие на дигиталната трансформация и зависимостите на елементите на модела, като основа за подходящи методологични и концептуални решения;
- Извършено е диагностициране на действителното състояние на цифровата зрялост на предприятията в процеса на трансформация и са установени нива на цифрова зрялост;
- Изследването потвърждава значителната връзка между внедряването на модерни ИКТ инструменти и подобряването на ефективността на компанията, финансовата ликвидност, ефективността и непрекъснатостта на основните процеси в ежедневно функциониране на компанията, създаването на дългосрочни бизнес отношения и получаването на важни данни за компанията;
- Разработени са насоки и препоръки за развитие на дигиталната трансформация в организациите.

IV. БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

- 1) Моделът за въздействието на цифровата трансформация (стр.271) върху управлението на предприятията би трябвало да бъде по-детайлно разяснен;
- 2) Приносите в автореферата могат да са по-прецизно формулирани,
- 3) В автореферата публикациите на автора би следвало да се представят на оригиналния език.
- 4) Има неточности в страниците на съдържанието;

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.

В заключение, смятам, че получените резултати от дисертационния труд и публикациите по него съдържат приноси за теорията и практиката и отговарят на наукометричните изисквания съгласно Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и нормативните документи на ВСУ „Черноризец Храбър”, за придобиване на научна степен Доктор на науките.

Давам своята положителна оценка и предлагам на уважаемото научно жури да присъди научната степен **“доктор на науките”** на д-р Виолета-Силвия Вереда в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, ПН 3.7 "Администрация и управление", научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“.

12.11.2024 г.

Рецензент:

(проф. д-р Сн. Овчарова)